

Новим для суб'єктів державного сектору України буде звіт про власний капітал, який повинен розкрити інформацію про зміни у складі власного капіталу: виправлення помилок; переоцінка активів; інші зміни. За МСФЗ цю інформацію надає *звіт про зміни у чистих активах/капіталі*.

Вперше вітчизняні бюджетні установи складатимуть *примітки* до фінансових звітів, а не пояснювальну записку. Надання вітчизняним установам бюджетної сфери права на формування змісту облікової політики розширить можливості розкриття у фінансовій звітності додаткової інформації.

Однак, корінні перетворення у бюджетній сфері України будуть пов'язані із запровадженням в обліку методу нарахування, що потребує формування нової нормативної та роз'яснювальної бази та підготовки кадрів.

УДК 657

Свірко С. В.,

д.е.н., професор,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу,
директор Інституту обліку,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

РЕФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ОБЛІКУ ЯК ЗАПОРУКА МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ УКРАЇНИ

Послідовне здійснення структурних реформ у всіх секторах економіки України, і передусім у стратегічних, до яких відноситься і державний сектор, спричинило необхідність перегляду механізму управління державними фінансами, який, за оцінками проведеними вітчизняних і закордонних експертів на початку ХХ ст., вирізнявся «...недостатнім рівнем інституціональної спроможності та інтеграції його учасників...» [1, 2]. Таке положення стало на заваді гармонійного розвитку усієї системи управління державними фінансами, яка призвана виступати ефективним інструментом державного регулювання соціально-економічної сфери. На подолання вказаної проблеми, відповідно до рекомендацій Комісії Європейського співтовариства щодо забезпечення системності і послідовності політики та дій у сфері

державних фінансів, ефективність управлінських рішень, у тому числі щодо використання бюджетних коштів, відкритості і прозорості, що передбачає доступність для суспільства і засобів масової інформації процедур розгляду та ухвалення рішень щодо використання державних фінансів, урядом України було сформовано Стратегію модернізації системи управління державними фінансами, затверджену розпорядженням Кабінет Міністрів України від 17.10.2007 № 888-р [2]. У межах цієї Стратегії було ідентифіковано основні її завдання, до яких віднесено: розширення функціональності фінансової системи; удосконалення державного управління бюджетною сферою; забезпечення прозорості бюджетного процесу, цілісності, актуальності, повноти фінансової звітності; здійснення інформаційної підтримки зазначеної системи та задоволення інформаційних потреб державних установ; продовження проведення розпочатих реформ у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, місцевих бюджетів, податкової системи та модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі; гармонізація нормативно-правового забезпечення системи управління фінансами з прийнятими у державах — членах ЄС нормами і правилами.

Реалізація цих завдань передусім пов'язана зі створенням інтегрованої інформаційно-аналітичної підсистеми, що передбачає раціоналізацію та оптимізацію виконання функціональних процесів і технологічних процедур, налагодження взаємодії інформаційних систем суб'єктів сектору державного управління, з метою створення замкнутого циклу системи управління державними фінансами (далі — СУДФ). Побудова останньої у тому числі передбачає, що інформаційні потоки, які виникають у бюджетному процесі між учасниками системи управління фінансами, розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, зовнішніми користувачами інтегрованої інформаційно-аналітичної підсистеми, змінюватимуться шляхом поступового переходу від формування та передачі паперових документів і відповідних електронних файлів до роботи з єдиною інформаційною базою даних інтегрованої інформаційно-аналітичної системи в інтерактивному режимі з використанням веб-технологій [2, 3]. Замкнутість циклу СУДФ має бути забезпечена ефективною взаємодією інтегрованої інформаційно-аналітичної підсистеми з існуючими підсистемами аналітичної обробки інформації інших учасників СУДФ шляхом створення в її межах відповідного уніфікованого механізму доступу і управління інформацією у різномірних інформаційних середовищах, що дасть змогу виконувати обробку даних, які

належать іншим учасникам СУДФ, їх власними засобами, а обмін фінансово-економічними даними здійснювати на основі відповідних порядків обміну за допомогою інтегрованої інформаційно-телекомунікаційної підсистеми [2].

Зазначена Стратегія модернізації СУДФ визначає вимоги до підсистеми інформаційно-аналітичного забезпечення, які, фактично, виступають її функціонально-технологічними принципами. Слід зазначити, що реалізація останніх можлива виключно за умов методологічної єдності власне всього комплексу бюджетного обліку (який, фактично, виступає інформаційним джерелом економічної діяльності в межах всіх складових державних фінансів), завдання з досягнення якої закріплено у тому числі Угодою про позику (Проект модернізації державних фінансів) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку (25.03.08 р.), ратифікована Законом України від 24.09.2008 № 591-VI [3]. Саме вказані завдання свідчать про те, що бюджетний облік в СУДФ має бути гармонізований до міжнародних облікових підходів, а отже уніфікований у розрізі усіх складових.

Варто зазначити, що традиційно бюджетний облік виступає складовою національної системи бухгалтерського обліку, яка має комплексний характер, оскільки складається з бухгалтерського обліку виконання бюджетів та бухгалтерського обліку виконання кошторисів [4; 5, с. 200—202]. Кожна з цих складових має притаманну лише їй методику й організацію і хоча й базується на загальній методології вітчизняного бухгалтерського обліку, але порядок застосування методологічного інструментарію та реалізація елементів методу має розбіжності. Унаслідок такої різноманітності складових на сьогодні спостерігається відсутність єдності методів і методик ведення бюджетного обліку не тільки в межах складових, а й за їх суб'єктами, проблеми забезпечення достовірності інформації при її консолідації в умовах казначейського обслуговування виконання бюджетів. Усе вказане спричиняє проблему щодо забезпечення формування якісної облікової інформації не тільки про виконання кошторисів розпорядниками коштів, а й виконання державного та місцевих бюджетів. На набуття дійсних ознак системності бюджетним обліком, а отже і створення ефективної підсистеми інформаційно-аналітичного забезпечення СУДФ, спрямовані заходи, представлені у Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007—2015рр., до яких, у частині методології та методики, передусім входить розробка та запровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (далі — НП(С)БОДС) та плану

рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, гармонізованого з бюджетною класифікацією [6]. Слід зазначити, що більшість з намічених заходів уже виконано, а одержані результати зазнали схвальної оцінки експертів Світового банку та Міжнародного банку реконструкції та розвитку, а отже були визнані як такі, що задовольняють вимогам євроінтеграції України [7, 8]. Комплексна реалізація підходів та сукупності заходів Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі сприятиме формуванню дієвої та ефективної СУДФ України.

Література

1. Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.13р. № 187 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-p>
2. Про схвалення Стратегії модернізації системи управління державними фінансами: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.10.2007 № 888-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/888-2007-p>
3. Угода про позику (Проект модернізації державних фінансів) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку (25.03.08 р.): Закон України від 24.09.2008 № 591-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996_060
4. Дедков Е. П. Бюджетный учёт: Учебное пособие. — М.: Финансы статистика, 1983. — 232 с.
5. Свірко С. В. Бухгалтерський облік в бюджетних установах України: методологія і організація: дис... д-ра екон. наук: 08.06.04 / Київський національний економічний ун-т імені Вадима Гетьмана. — К., 2006. — 520 с.
6. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007—2015 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.07 р. № 34 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=888-2007-%F0>.
7. Про схвалення Концепції розвитку системи управління державними фінансами: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.08.12 № 633-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/633-2012-p/print1360051017911272>
8. Про Стратегію розвитку системи управління державними фінансами: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.13 № 774-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/774-2013-p/print1360051017911272>